

گزارشی از وضع گمرک ایران

در زمان قاجار

...تخفیفی میدادند و این تخفیف

در هر ایالتی بیک شکل داده

میشد و غالباً علت غائی آن رقابت

و هم چشمی مستأجرین گمرکات

ایالت بود مثلاً مستأجرین

گمرکات کرمانشاهان برای

اینکه اجناسی که در واقع بایستی

از راه بوشهر حمل شوند جلب

گمرکات کرمانشاهان نمایند

تخفیفی در حقوق گمرکی می-

دادند وقتی مستأجر گمرکات

بوشهر از این قبیل وقایع

استحضار حاصل مینمود بسا

صاحبان و حاملین آن اجناس

مذاکرات لازمه برای حمل

اجناس آنسان در خط بوشهر

نموده و غالباً ناچار میشد که

بر شرایط تخفیفی که بتوسط

مستأجر گمرکات کرمانشاهان

از

سرمنگ یحیی شهمیری

برای جلب این اجناس داده شده بود تخفیف ثانوی بدهد تا صاحبان آن اجناس بملاحظه رعایت سود و منفعت جنس را از راه بوشهر حمل نمایند. بعضی از اعظم تجار نیز بامستأجرین گمرکات اقبالات معاهده و کنترات نموده برای عبور اجناس خود در سرحدات از بابت هر عدلی حقی تعیین و پرداخت مینمودند و باین طریق در وقت عبور دادن عدل در سرحد بدون ملاحظه و بازدید اشیاء و اجناس جوف آن عدلها فقط حقوق مقرر فیما بین صاحب مال و مستأجر گمرک دریافت و مأخوذ میگردد. نتایج این ترتیبات غیر منظمه هم از طرفی بواسطه نقصان وجه میزان اجاره گمرکات مورث ضرر خزانه مبارکه بود و هم از طرف دیگر اسباب خسارت تجار که حقوق گمرکی اجناس تجارتی را علی السویه بحکم عموم چنانچه در ممالک منظمه معمول است ادا نمی نمودند، از طرف دیگر معلوم و مبرهن است که علت ضعف صادرات مملکت ایران که در آن زمان به ثلث میزان واردات اجناس محصول خارجه بالغ نمی شد گمرکات داخله و حقوق راهداری و حقوقی که در محصولات مملکتی در وقت صدور مأخوذ میگردد بود، بطوریکه برای آنکه محصولات داخله در بازار خارجه که در آن محصول تمام ممالک بواسطه فقدان این قبیل عوارض بانهایت آزادی عمل میشد بر سندی فوق العاده حقوق گمرکی و راهداری بر آنها تعلق میگرفت نتایج رویه این اوضاع بادی النظر بخوبی معلوم و مکشوف گردید میتوان علل آنرا از قرار ذیل استنباط نمود. اولاً ترتیب غیر مستحسنه حقوق واردات که از قرار صد پنج تعیین شده بود بدون آنکه رعایت این نکته مهم بشود که آیا جنس وارد شده برای تغذیه و رفع احتیاجات یومیه عموم اهالی مملکت است و یا مخصوص تجمل و لوازم غیر واجب طبقه اعیان و متمولین است.

ثانیاً عدم تساوی و فقدان رعایت حکم عموم در حق تجاری که جنس وارد میکردند. ثالثاً نکث و ضعف و تکاسف صادرات مملکتی بواسطه دریافت حقوق و عوارض مختلفه و تحمیلات فوق العاده دیگر. رابعاً بواسطه تحمیلات و عوارض مختلفه که گمرکات داخله از محصولات دهات دریافت میداشتند قیمة

ارزاق و اشیائی که برای تغذیه و رفع احتیاجات ضروریه ساکنین شهرها لازم گران و قیمتی بودند علی‌ای احوال بخوبی واضح و هویداست که میزان تنخواه‌هایی که از بابت اجاره گمرکات عاید خزانه مبارک می‌شد از وجهی که در واقع ممکن بود در گمرکات حاصل و دستیاب شود کمتر بود و در حقیقت میزان عمل کرد تمام گمرکات سرحدات و گمرکات داخله و راهدارخانه‌ها در مدت یکسال کمتر از دو کروڑ تومان بود تمام گمرکات مدت چندسال متوالیاً از قرار سالی ششصد هزار تومان و بعد از قرار سالی نهمصد هزار تومان در تحت اجاره مرحوم امین‌الملک بود، در سنه ایت‌تیل یعنی یکسال قبل از اینکه گمرکات اداره دولتی شود گمرکات و پستخانه‌ها بمبلغ سه کروڑ و هفتاد هزار تومان بموجب اجاره‌نامه‌ها با جاره داده شد، لیکن همه میدانند که از این تنخواه بیش از مبلغ معینی عاید و تحویل کار گزاران دولت قوی شوکت نکردند و در واقع پس از آنکه در آخر کار هشتاد هزار تومان از این تنخواه را دولت بمستأجر آنها برسم بخشش و مرحمت فرمودند عمل کرد سنه مزبوره دو کروڑ و بیست هشت تومان بالغ گردید، در مبلغ مزبور نیز بیش از یک‌ثلث نقداً عاید دولت نگردید دو ثلث دیگر را در عوض برواتی دادند که در آن زمان بانهایت سهولت از قرار صدی سی‌الی صدی پنجاه تنزیل و ابتیاع می‌شد.

و در آنجائی که سوء ترتیبات مزبوره هم اسباب ضرر و خسارت خزانه مبارک بود هم موجب نقصان شرایط اقتصاد اهالی مملکت این بود که برای رفع این اوضاع اعلی حضرت اقدس شاهنشاهی مظفرالدین‌شاه سعید انصارالله برهانه مقرر فرمودند از دولت بلژیک چند نفر مستخدم برای دائر کردن گمرکات خواسته شود. سنه ۱۸۹۸ سالی است که اولین مستخدمین بلژیکی وارد مملکت ایران گردیدند و غلام‌خانه‌زاد نیز بسمت ریاست آنان برگزیده و منصوب بود برای انجام این خدمت و نفر معاون داشت یکی مسیو بریم که مستخدم بصیر و با کفایت و کاردانی است که حالیه نیز با غلام‌خانه‌زاد مشغول خدمت و دیگر مسیو طنیس که پس از یکسال اقامت بواسطه آنکه آب و

هوای مملکت ایران برای او مساعد نگردید به بلژیک مراجعت نمود.

یکسال بعد یعنی اول نوروز سنه تنکوزئیل بیست و یکم ماه مارس ۱۸۹۹ حسب الامر قدر قدر ملوکانه حضرت مستطاب اشرف امین السلطان صدراعظم گمرکات را به غلام خانه زاد سپردند، لیکن از آنجائیکه بیش از سه روز قبل از عید امر قدر قدر ملوکانه باین غلام ابلاغ نشده بود و از طرف دیگر یکنفر معاون نیز بیشتر نداشت این بود که ناچار با مستأجرین گمرکات سرحدی و داخله بغیر از ریاست آذربایجان که به مسیو بریم واگذار کرد مجدداً قرارداد اجاره منعقد نمود.

سال اول در واقع برای غلام زاد عبارت بود از مدت وقتی که برای کسب اطلاعات و کشف وسائل لازمه جهت اینک گمرکات را بکلی اداره دولتی نماید لازم بود در حقیقت غیر از این ترتیب نیز راه و چاره دیگری در دست نداشت.

عمل کرد سنه مزبوره نیز چنانکه بر اولیاء دولت جاوید آیت مکشوف و معلوم گردید نسبتاً خوب بود چه که میزان تنخواهی که خرج در رفته عاید خزانه مبار که گردید بدو کرور چهار صد و شش هزار و چهار صد و چهل و چهار تومان بالغ گردید یعنی چهل درصد از میزان عمل کرد سنوات سابقه اضافه و بیشتر تفاوت عمده دیگر این بود که تنخواه مزبور خرج در رفته و نقد وارد خزانه مبار که گردید و حال آنکه از بدهی مستأجرین سابق بیش از یک ثلث نقد پرداخته نمی شد و بقیه را به اعانت برواتی که صرافان بازار صدی سی الی صدی پنجاه تنزیل مینمودند کار سازی میداشتند در سنه مزبور چون تمام گمرکات بغیر از گمرکات آذربایجان با جاره داده شده بود ممکن نشده بر استاتیسیتیک های تجارتی نوشته شود و بعلاوه مستأجرین گمرکات سر از ترتیب نوشتن صورت و اطلاعات لازمه در خصوص مال التجارهای وارده و صادره بطریق استاتیسیتیک اطلاعی نداشتند و هم در واقع با اقدام این امر میل و رغبتی نداشتند.

تمام کوشش و مراقبتهای غلام خانه زاد بکسب اطلاعات لازمه جهت اداره

دولتی کردن گمرکات مصروف گردیده و در سال بعد متدرجاً و بقدر امکان گمرکات را اداره دولتی نمود.

بعلاوه بواسطه اطلاعاتی که در سال اول کسب و تحصیل نموده بود معلوم و محقق داشت که چنانچه حقوق گمرکی بواسطه معاهده دولتین متجانستین ایران و روس معاهده تر کمان چای از قرار صدی پنج تعیین شده در تمام سرحدات از کلیه اجناس تجارتي بدون اینکه امتیازی فیما بین اتباع خارجه و اتباع داخله که متصدی امور تجارتي هستند بشود اخذ و دریافت گردد ممکن است از دیاد عملکرد حتمی الوقوع آن بامتروک و موقوف داشتن گمرکات داخله و راهداری که در تمام نقاط مملکت دائر و غالب مورث شکایت و تظلم تجار دچار و وارداتی که دچار تعدیات فوق العاده میشدند تعادل و تکافی نماید، مراتب را بعرض پیشگاه اولیاء دولت رساند و با وجود مراتب معروضه فوق تصویب و اجراء آن به عهده تعویق افتاد، نتایجی که در طی سنه مزبوره حاصل گردید اسباب آن شد که کار گذاران دولت جاوید آیت امر و مقرر فرمودند معدود مکفی مستخدم از گمرکات دولت بلژیک برای آنکه گمرکات را بکلی اداره دولتی نماید بایران طلب نماید و در اول سنه سیچقان ثیل بیست- یکم ماه مارس ۱۹۰۰ مستخدمین اداره که از گمرکات بلژیک آمده بودند متصدی دائر نمودن گمرکات بوشهر، بندر عباس، بندر لنگه، کرمانشاهان، انزلی، بندر جز و خردسان گردیدند در سنه مزبوره ۱۹۰۱ - ۱۹۰۰ مجدداً با کمال ایستادگی و شهامت استدعای اجازه موقوف نمودن گمرکات داخله و دریافت نمودن صدی پنج از بابت حقوق گمرکی بطور کلی و بدون رعایت هیچگونه ملاحظه و امتیاز از کار گذاران دولت جاوید آیت نمود و از آنجا اینکه حضرت اشرف امین السلطان نیز تصدیق صحت عرایض غلام را می نمودند خاطر مهر- مظاهر بندگان اعلی حضرت شاهنشاهی مظفرالدین شاه سعید انارالله برهانه از

نتایج حسنه که در این ترتیب مرتب خواهد گردید قرین کمال استحضار گردید، امر قدر قدر ملوکانه باجرا عرایض غلام خانه زاد شرفصدور یافت بموجب قانون نهم ذی حجه سنه ۱۳۱۸ تمام گمرکات داخله و کلیه عوارض راهداری قطعاً منسوخ و موقوف گردید، اجراء این اقدام بی نهایت اسباب مزید تشکر و دعا گوئی عموم اهالی مملکت بوجود مقدس اعلی حضرت اقدس شهر یار سعید گردید و در واقع سدی که فیما بین محصولات اهالی دهات و قرا و احتیاجات سکنه ایالات بسته شده بود بکلی مرتفع و مخصوصاً عموم تجار و مردم از تعدیات فوق العاده و اجحافات متکثره راهدارخانه خلاصی یافتند و این مسئله باتباع داخله انحصاری نداشته بل مورث تشکر و دعا گوئی اتباع خارجه نیز گردید و از طرف عموم سفر اول خارجه مقیم دربار دولت معدلتمدار همایونی عرض تشکر و تبریک تقدیم آستان ملایک یاسمان همایونی گردید چنانچه بعرض پیشگاه اولیاء دولت جاوید آیت رسانیده بود موقوف شدن گمرکات داخله و اضمحلال موافقی که بواسطه تحمیلات مزبوره در پیش بود اسباب توسعه و ترقی سربعه تجارت مملکت گردیده و با وجود خسارتی که در موقوف شدن گمرکات داخله حاصل شده بود عمل کرد خالص سنه مزبور بمبلغ سه کرو و دو بیست هزار و ششصد و سی تومان یعنی هفتاد درصد علاوه بر عمل کرد اجاره گمرکات و بیست دو درصد نسبت به محصول سال قبل بالغ گردید. در سنه دود ثیل ۱۹۰۲ - ۱۹۰۱ اجازه ملوکانه بغلام خانه زاد مرحمت شد که مجدداً چند نفر مستخدم اداره از بلژیک می خواهد برای آنکه اقلا در هر نقطه مهمی یک نفر از آنها را به گمارد و چند نفر مستخدم اداره دیگر نیز برای تقشیر و رسیدگی امور نقاط و اماکن متوسطه حاضر داشته باشد و در مقابل این ازدیاد مستخدم و مخارجیکه از آن حاصل شد بر عمل کرد گمرکات نسبتاً خیلی افزوده گردید چنانچه در سنه مزبور میزان عمل کرد

خرج در رفته بمبلغ چهار کرور و هشت هزار و پانصد و شصت و هشت تومان یعنی صد درصد علاوه از میزان وجه اجاره گمرکات و ۱۸ درصد علاوه بر محصول سنه قبل بالغ گردید. و نیز در طی سنه مزبوره شروع بمذاکرات و مقاولات لازمه با دولت بهیه روس شد برای آنکه بتصویب دولت، مشارالیهها در عوض مدلول معاهده (ترکمان چای) که میزان حقوق گمرکی واردات و صادرات را بطور کلی از قرار صدی پنج تعیین نموده بود تعرفه جدیدی که بیشتر و بهتر مطابق و معاضد و احتیاجات مملکتی باشد مقرر و مجری گردد و مقاصد دولت جاوید آیت در مقاولات مزبوره از قرار ذیل است. اولاً تحصیل و بدست آوردن تصویب دولت بهیه روس برای زیاد نمودن حقوق گمرکی بعضی از واردات که اسباب ازدیاد منافع عایدۀ دولت قویشوکت گردیده بتواند حقوق گمرکی برخی واردات دیگر را که برای تغذیه و احتیاجات مملکتی ضرر است به علاوه حقوق صادره بعضی از محصولات داخله را که بواسطه کثرت و زیادتی آنها لازم است در خارجه حمل شود و در وقت صدور دو چار حقوق صادره هستند موقوف نماید. ثانیاً انعقاد و اجراء یک تعرفه مخصوص در داخله مملکتی روس برای اطمینان فروش محصولات داخله مملکت ایران در بازار دولت مشارالیهها. ثالثاً افزودن عملکرد گمرکات، در این موقع غلام خان زاده میتواند عرض نماید که مقاصد مزبور حتی المقدور و به اندازه. که امکان داشت بحیز وقوع پیوست و تعرفه جدید گمرکی که فیما بین دولتین متجانستین صورت انعقاد یافت هم مساعد امور اقتصاد اهالی مملکت گردید و هم معاضد و موافق منافع امور خزانۀ مبارکه بود به علاوه از شرحی که ذیلاً از شرف عرض خاکپای مهر اعتلای مقدس مبارک روح نافداه میگردد صحت عرایض غلام- خان زاده بخوبی معلوم و مستفاد میگردد وصول و شرایط معاهده مزبوره

درسنه لویئیل مقبول دولتین متجانستین گردید، لیکن مقررات آن در اواخر سال بعداز آن سنه موقع اجری و تعمیل یافت.

عملکرد سنه پارسئیل پس از وضع مخارج بمبلغ چهار کرور وهفتاد و نه هزار و هفتاد و پنج ومان یعنی هفتاد هزار تومان بیش از ماحصل سنه قبل بالغ گردید. تعرفه جدید گمرکی بواسطه قرار داد مخصوص دولتین متجانستین ایران و روس و قرارداد دیگری برطبق همان معاهده که فیما بین دولتین ایران و انگلیس صورت انعقاد یافته و نیز بموجب معاهده مخصوصه فیما بین دولتین علیتین ایران و عثمانی در تاریخ شانزدهم شهر ذی حجه - ۱۳۲۰ پارسئیل که مقارن است با چهاردهم ماه فوریه ۱۹۰۳ بموقع اجری گذارده شد.

نشر و اشاعه تعرفه در بدایت امر خیلی اسباب تعرض وعدم موافقت مردم گردید به قسمی که در دو ماه آخر سنه مزبوره معدود فوق العاده اجناس تجارتي در انبار گمرکات باقی ماند لیکن در ماه اول دویم سنه توشقانئیل (۱۹۰۴ و ۱۹۰۳) این عدم موافقت بکلی از میان مرتفع گردید و با وجود آنکه حقوق صادرات تقریباً بکلی موقوف شده بود امور تجارتي مملکت بسط و توسعه تام و تمامی پیدا نموده بشکلی شد که عملکرد گمرکات پس از وضع مخارج بمبلغ شش کرور و سی وهفت هزار و هشتصد و نود چهار تومان رسید یعنی سه دفعه بیشتر از وجهیکه سابق از بابت اجاره گمرکات عاید خزانه مبار که می گردید.

اگرچه جنگ روس و ژاپون که اسباب تعویق و تعطیل امور شده و استیلاء مرض و باد در داخله مملکت نیز ممد آن گردیده اسباب بطوه امور تجارتي درسنه لویئیل ۱۹۰۵ و ۱۹۰۴ که فراهم آمد، معذالك عملکرد گمرکات از بابت آن سنه بمبلغ پنج کرور و یکصد و هفت هزار تومان بالغ

گردید و باوجود آنکه این مبلغ تقریباً خیلی کمتر از عمل کرد سنه توشقان نیل است لیکن صدی یکصد و شصت از محصول اوقاتیکه گمرکات در تحت اجاره بود زیادتر است عملکرد سنه نیلان نیل هم تقریباً بهمین میزان باقی ماند یعنی با وجود اینکه بواسطه سرمای غیر موقع نقصان عظیمی به محصول و حمل تریاک وارد و بموجب دفاتر گمرکی تخمیناً معادل مبلغ دوپست شصت هزار تومان بواسطه حمل نمودن نقصان عمل کرد تریاک میشود باز ما حاصل سنه مزبوره بمبلغ پنج کرور و پنجاه هزار تومان بالغ گردید از مراتب معروضه فوق بخوبی استنباط میشود که امور تجارتي بطور کلی در سنه نیلان نیل مجدداً روی بانسباط و اتساع نهاده چنانچه اطلاعات استاتیسٹیک که بطور اجمال ذیلاعرض میشود اثبات این مسئله را مینماید و هر گاه ارقام و مبالغ معروضه در فوق من حیث المجموع ملاحظه شود از بابت هفت سالی که گمرکات مملکت ایران اداره دولتی بوده جمعاً و پس از وضع مخارج سی و یک کرور تومان عمل کرده است در صورتیکه از بابت هفت سال قبل یعنی سنواتی که گمرکات در تحت اجاره بود چهارده کرور تومان هم عاید خزانه مبارکه نگردیده. مبالغ معینه در فوق محتاج هیچ شرح و بسطی نبوده خود بخوبی گواه حال و شاهد مایقال است، چون منافعیکه بواسطه دائر کردن گمرکات عاید خزانه مبارکه گردیده بخوبی معلوم و هویدا شد لازم است منافعیکه بر امور تجارت داخله نیز بواسطه منسوخ و موقوف شدن گمرکات داخله و رفع سایر عوارض رسیده مشهود و معلوم خاطر مهر مظاهر اعلی حضرت اقدس شهرباری روحنا فداه گردد، استاتیسٹیک تجارتي بخوبی بیان و توضیح این یک فقره را نیز خواهد نمود از اینقرار در سنه سیچقان نیل یعنی سال اولیکه تعیین استاتیسٹیک صحیح تجارتي صورت امکان یافت میزان کلیه مال التجاره وارده بمبلغ پنجاه و یک کرور و سی و هشت هزار و پنج تومان

وهفتهزار دینار و میزان کلیه اجناس صادره بمبلغ بیست و نه کرور و دو بیست و سی و دو هزار و سیصد و شانزده تومان و پنج هزار دینار بالغ گردید یعنی میزان واردات بطور کلی شصت و چهار درصد و میزان صادرات من جمیع الجهات فقط به سی و شش درصد رسید و این مسئله در زمانی بود که گمرکات داخله و عوارض راهداری و حقوق صادرات موانع عدیده بودند برای اجناس که از داخله حمل بخارج میشدند در سنه او دئیل میزان واردات بطور کلی به پنجاه و نه کرور و سیصد و پنجاه و هفت هزار و بیست و یک تومان و شش هزار دینار رسید و میزان کلیه صادرات بمبلغ سی کرور و پنجاه و نه هزار و هفتصد و هفتاد و پنج تومان و هفت هزار بالغ گردید پس معلوم میشود که بر امور تجارتی مملکت در ظرف مدت یکسال مبلغ نه کرور و یکصد و چهل و هفت هزار و یکصد و هفتاد و پنج تومان یک هزار دینار یعنی یازده درصد افزوده گردیده و از این حساب میتوان بخوبی استنباط نمود که نتایج موقوف نمودن گمرکات داخله و عوارض راهداری بطور مساعدی بروز و ظهور نموده در سنه بارس ئیل بر عمل وارد کردن اجناس ضعف انحطائی وارد آمده و علتش نیز چنانچه در فوق عرض شد آن بود که در دو ماه آخر سال تجار از قبول تعرفه جدید گمرکی امتناع داشته مال التجاره خود را از انبارهای گمرک بیرون نیاوردند. لیکن برخلاف صادرات مملکتی دفتراً ترقی نمودند و از مبلغ سی کرور و پنجاه و نه هزار و هفتصد و هفتاد و پنج تومان و هفت هزار دینار بمبلغ سی و هفت کرور و چهارصد و دو هزار و هفت تومان و نه هزار بالغ شد یعنی مبلغ هفت کرور و سیصد و چهل و دو هزار و دو بیست و سی و دو تومان و دو هزار دینار و یا بعبارت اخری بیست و پنج درصد بر صادرات مملکت افزوده گردید و این ازدیاد و توسعه تجارت محصولات داخله اسباب حصول اطمینان و امیدواری اشخاصیکه یقین داشتند که بواسطه موقوف شدن گمرکات داخله بموجب

قانون نوزدهم شهری ۱۳۱۸ وسعت و ترقی کلی در امور تجارتی حاصل خواهد شد گردید. در سنه توشقان نیل تعرفه جدید گمرکی بموجب معاهده دولتین متجانستین بموقع اجری گذارده شد و بعقیده بعضی ها تعرفه جدید اسباب نقصان عظیم و تخریب امور تجارتی مملکت ایران شده و به خیال آنان بایستی تجار دکا کین خود را بسته از شغل تجارت دست بکشند لیکن غلام خانه زاد برخلاف سوءظن و عقاید رویه این اشخاص بکلی آسوده خاطر و یقین داشت که تعرفه جدید بجای این که اسباب نقصان و ورم و هدم مبانسی امور تجارتی شود بالعکس مورث ترقی و توسعه آن خواهد گردید از حسن اتفاق وقوعات بعد بخوبی ثابت و مدلل نمودند که عقیده و امید غلام خانه زاد از روی نهایت صحت بوده مخصوصاً از استاتیسٹیک تجارتی معلوم میشود که در تعرفه جدید هم در امور واردات و هم در امور صادرات رونقی و ترقی فوق العاده حاصل شد میزان کلیه تجارت مملکت که در سنه بسارس نیل نود و چهار کرور و دو بیست و چهل و شش هزار و دو بیست و هفتاد و چهار تومان سه هزار دینار رسیده بود در سنه توشقان نیل بمبلغ یکصد و بیست و هفت کرور و چهار صد و هشتاد و یک هزار شصت و شش تومان دو هزار دینار بالغ گردید یعنی مبلغ سی و پنج کرور و دو بیست و سی چهار هزار و هفتصد و نود و یک تومان و نه هزار دینار یا بعبارة آخری سی و هشت درصد بیشتر از سنه قبل شد در سنه لوی نیل بواسطه جنگ روس و ژاپون و اغتشاشاتی که منتج از آن بود و نیز بواسطه بروز و استیلاء مرض وبا که اسباب ضعف و نقصان امور تجارتی گردید میزان کلیه امور تجارتی بمبلغ یکصد و نوزده کرور و دو بیست و هشتاد و هفت هزار و پانصد و نود و پنج تومان و سه هزار دینار بالغ گردید، لیکن این نقصان و انحطاط که خارق العاده و بواسطه جهاتی بود که ابدأ ربطی به تعرفه جدید گمرکی نداشت در سنه بعد یعنی سنه نیلان نیل بحمداله بروز و ظهور نمود، چه که میزان کلیه واردات تجارتی آن نیز بمبلغ هفتاد و هفت کرور و صد و چهل و شش هزار و سیصد و نه تومان و یک هزار

دینار رسید و میزان صادرات بمبلغ پنجاه و هشت کرور و سیصد و چهارده هزار و سیصد و سی و سه تومان و یکهزار دینار رسید یعنی جمعاً میزان واردات و صادرات بمبلغ یکصد و سی و پنج کرور و چهارصد و شصت هزار و سیصد و چهل و دو تومان و دو هزار دینار بالغ گردید و این مبلغ اعلی درجه میزان امور تجارتهای است که در سنوات عدیده معمول گردیده است زیرا در مقابل سنه توشقان نیل که از جمله سنوات کثیر العمل نسبت بسالهای قبل محسوب میشود مبلغ هفت کرور و چهارصد و هفتاد و نه هزار و پانصد و هفتاد و شش تومان علاوه میزان تجارتهای و نسبت بسنه لوی نیل معادل مبلغ شانزده کرور و یکصد و هفتاد و سه هزار و چهل و شش تومان و نه هزار دینار تفاوت عمل تجارتهای دارد. بنا علیهذا معلوم و ثابت میشود از وقتی که گمرکات از تحت اجاره خارج گردید و تغییراتی که در امور اقتصاد مملکت بواسطه ایجاد اداره گمرکات داده شد تجارت خارجه ایران بسط و وسعت عظیمی حاصل نمود یعنی در ظرف مدت شش سال میزان محصولات خارجه که وارد ایران شدند از مبلغ پنجاه و یک کرور و سی و هشت هزار و پنج تومان و هفت هزار دینار به مبلغ هفتاد و هفت کرور و یکصد و چهل و شش هزار و سیصد و سه تومان یکهزار دینار بالغ گردید یعنی بیست و شش کرور و یکصد و هشت هزار و سیصد و سه تومان و چهار هزار دینار و یا بمباراة آخری شصت و هشت درصد تفاوت عمل تجارتهای این مدت میشود و نیز در مدت همین شش سال میزان محصولات مملکتی ایران که در بازار خارجه بمصرف فروش رسیده است از مبلغ بیست و هشت کرور و هفتصد و سی و دو هزار و سیصد و شانزده تومان و پنج هزار دینار بمبلغ پنجاه و هشت کرور و سیصد و چهارده هزار و سیصد و سی و سه تومان یکهزار دینار میرسد یعنی بیست و نه کرور و هشتاد و دو هزار و شانزده تومان و شش هزار دینار یا بمباراة آخری نود و نه درصد تفاوت عمل کرد تجارتهای آن مدت میشود و از این حساب معلوم میشود که امور تجارتهای صادرات ایران در ظرف مدت شش سال مضاعف و دو برابر شده است، محصولات هیچیک از ممالک اروپا دریک همچو

مدت قلیلی به این اندازه ترقی و وسعت پیدا نکرده است و با وجود این مراتب باز اشخاصی هستند که مدعی اند بر اینکه اداره گمرکات مورث تخریب امور تجاری شده است و این عقیده و اظهارات نیست جز از روی عدم اطلاع و کوتاه نظری و یا بواسطه نیت و حال اینکه جای آن است که در این حسن اتفاق بی نهایت خوشنود و خورسند باشیم بدلیل آنکه تجارت محصولات داخله در بازار خارجه زودتر و نیز بغیر از تجارت محصولات خارجه در داخله مملکت ترقی و وسعت پیدا نمود و چنانچه بر خاطر مهر مظاهر بند گمان اعلی حضرت اقدس شهرباری روحناله الفداء پوشیده نیست ترقی و رواج محصولات داخله در بازار خارجه بی نهایت برای اهالی مملکت لازم بل واجب کفائی است و چنانچه معلوم است در صورتیکه در سنه سچقان ثیل میزان واردات و صادرات مملکت نسبت شصت و سه درصد و شش درصد حاصل نمود در سنه ثیلان ثیل نسبت واردات و صادرات پنجاه و شش درصد و چهل و سه درصد از بابت کلیه امور تجاری رسید ترقی و توسعه صادرات مملکتی قسمی است که میتوان امید داشت که چند سال دیگر میزان محصولات صادره از میزان محصولات وارده تجاوز نماید یعنی محصولات داخله مملکت در بازار خارجه بیشتر از محصولات خارجه در بازار داخله مملکت ایران بمصرف فروش رسد. برای حصول باین مقصود و نیل باین مرام لازم است که کار گذاران دولت قوی شوکت لازمه معاضدت و همراهی را نسبت بامور صادرات مملکت مرعی و مبذول فرمایند چنانچه امروزه بر همه عالم و هویدا است که ناحیه کارون میتواند ده مقابل احتیاجات اهالی آن ناحیه محصول بدهد و نیز بر همه کس معلوم است که اینکه زارعین و فلاحان آن محل تمام نقاط و قطعات زمینی را که داشتند تخم افشانند من باب قدغن های ا کیده حکام است که آنان را از فروش زیادی محصول خود در خارجه بانواع و اقسام و سائل ممانعت مینمایند و بیچارگان یقین ندارند که بتوانند زیادی محصول ملکی خود را در بازار خارجه بمصرف فروش برسانند همین ملاحظه برای ایالت کرمانشاهان ایالات دیگر نیز منظور است ترتیب مواشی و بخصوصه ترتیب و نگاهداری گوسفند ممکن

است بی‌نهایت ترقی و وسعت حاصل‌نماید و چنانچه از طرف اولیاء دولت در این مورد لازمه معاضدت و همراهی مرعی و مبدول گردد یقین است که قسمت عمده از محصولات داخله که ممکن است در بازار خارجه بمصرف فروش برسد همین گوسفند و گاو باشد و این نکته یکی از دقایق اموری است که هرگاه امر قدرقدرت ملوکانه بندگان اعلیٰ حضرت اقدس شهریساری روح‌سافداه برای ترقی و وسعت آن شرفصدور یابد هرآینه اسباب رفاه اتباع و رعایا و اشخاص که حضرت آفریدگار جلت عظمه در تحت او امر و مشیت ملوکانه قرار داده از هر جهت فراهم خواهد آمد.

غلام خانه زاد نوز

امضاء

پروفیسر شہناز گل خان کی زیر نگرانی
پیشکش کی گئی ہے

پرتال جامع علوم انسانی

بنی بر سر کرده و بعد از آن در وقت صبح و عصر با هم
با هزاره دهم شد لیکن همه میروند که در این خود پیش در پیش میروند و در
کار که در این وقت و حرکت گرفته و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند
هم که در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند
برود که در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند

در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند
در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند
در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند
در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند

کلمات خوانده شد

سنة ۱۲۹۹ هجرت که در این مکتب در این که در وقت صبح در آنکه در در کار میروند

برای انجام این خدمت در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند

خدمت و دیگری میگویند که پس در این وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند

کمال بعد از این در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند

خدمت کلمات در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند

یکم لیکن در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند

کرد جمله در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند

و کف در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند

حکومت در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند

بار که در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند

و خدمت در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند

ساعتی در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند

کار برای در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند

باید در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند

و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند و در وقت صبح در آنکه در در کار میروند

پروفیسر شہناز گل خان کی زیر نگرانی
پیشکش کی گئی ہے

پرتال جامع علوم انسانی

و بعد از آن کلمات در دوره جوی نرد ...
حقوق که با برودت ...
و جانی با آن ...
در روز هفتم ...
و عظم بهار ...
و با وجود ...
حالت جاوید ...
طلب جانیه ...
برشته سبز ...
و نباتات ...
بمکنه ...
می فرزند ...
درین حال ...
تمام کلمات ...
مملکت ...
و به مدت ...
و درین ...
سند ...
موقوف ...
و در ...
می تانی ...

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی

پروفیسر شہناز گل خان کی زیر نگرانی

پرتال جامع علوم انسانی

پروفیسر شہناز گل خان کی زیر نگرانی

پرتال جامع علوم انسانی

EMPIRE DE PERSE

MINISTÈRE DES DOUANES

ET DES POSTES

بنام کزیر یعنی بزمن واردات بطور کلی بکلیت و چهار درصد و بزمن صادرات

من هیچ اجناس خطایی و کش در صد در صد و بی سکه در زمانه بود که ملکات در خود خوردن را در هر دو حقوق صادرات

و این حدیثه و بزمن بری و جانی که در ده چند من بیاورند در نه دو درصد بزمن واردات بطور کلی بیاورد و اگر در

صد پناه و غیره در مقصد است و یک لاق و کش برزد در نیا رسید و بزمن بکلیه صادرات منج می کرد و نگاه و بزمن

مقصد و سلف و پنج لاق و غیره در این کزیر پس معلوم شود که برادر که در ملکات در طرف برکت است من برادر در مقصد

نقصند و پنج لاق بکلیه در نیا یعنی نازده در صد در ضمن کزیره و در این حساب بی تریان بخواهد پس در کزیر پنج درصد

ملکات در خود خوردن را در هر دو در صد در هر نوزده در صد پس من چنان در در کزیر من ضمیمه بکنند

در دو دکه چنان بچند درصد عرض شد که بود که در چه داد که در کزیر که در در قریب نوزده در صد ملکات در نیا

خورد و در نیا برای ملک بزمن یا در نوزده یکصد در صد صادرات ملکات در نیا و در نوزده در نیا و در نیا

مقصد و سلف و پنج لاق و غیره در نیا در نیا منج می و مقصد کرده چهار صد و چهار درصد است لاق در نوزده منج می است

مقصد کرده و مقصد و چهار صد و چهار درصد است لاق در نوزده منج می است و در نوزده در نوزده

در ضمن کزیر دیدی در نوزده و در نوزده است و در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده

که برادر در طرف ملکات در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده

کزیر در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده

نقصان در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده

یکصد در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده

نقصان در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده

بدر نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده

معلوم می شود که در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده

بزمن بکلیه صادرات ملک که در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده در نوزده

پروفیسر شہناز گل خان کی زیر نگرانی

پرتال جامع علوم انسانی

EMPIRE DE PERSE

MINISTÈRE DES DOUANES
ET DES POSTES

برای آنکه در دوره گمرکات مرز محراب در کربلا به بند است در این مقصد و اوضاع در این
 جهت در حدودی عدم اطلاع کرده است و در این مقصد است و حال اینکه بی ادبی است که در این معنی و اوضاعی به نهایت ترس و وحشت تمام
 بر این گمرکات گمرکات در حدود و مرزها در صورتی که در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است
 پیدا نموده و این چگونگی هر طرف هر یک از اینها که در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است
 و در حدود و مرزها در این جهت بر این گمرکات گمرکات در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است
 هر دو در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است
 و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است
 که هر دو در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است
 گمرکات در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است
 و این معنی تمام است که در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است
 و نباید در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است
 معمولی بود و نیز در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است
 و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است
 می مانند و در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است
 بر این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است
 به نهایت آن و در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است
 و نیز در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است
 پس که در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است
 و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است
 و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است
 و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است و اوضاع در این مقصد است

مجلس
 (مجلس)

پروفیسر شہناز گل خان کی زیر نگرانی

پرتال جامع علوم انسانی

پیام مجله

مجله پژوهش‌ها در تاریخ معادلت نوشته با تحقیق و استدلال زنجیر مربوط به ایران و اسلام

سند بر مدارک باشد با اقتناع و پاسنگار از همکاران و نویسندگان محترم پذیرد

سببیت مندرجات مطالب معادلت مجله با نویسندگان معادلت است

چشم مطالب معادلت عقاید و تفکر نویسندگان است مجله بر بهای تاریخ و پژوهش

عقاید نویسندگان مستویتر نخواهد بود
برهان جامع علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مقاله در دفتر مجله ارسال شود

مجله در چاپ و یارده معادلت در دفتر مجله میرسد

پروفیسر شہناز گل خان کی زیر نگرانی

پرتال جامع علوم انسانی